

Najdraže moje

GABRIEL TALLENT

S engleskoga prevela Ira Martinović

STILUS

Jedan

STARA KUĆA NAKRIVLJENA STOJI SAMA NA VRHU BRDA, naizgled sastavljena tek od bijele boje što se ljušti sa svih strana, visokih prozora i izvitoperenih dasaka obraslih ružama penjačicama i otrovnim bršljanom. Na šljunčanoj prilaznoj stazi na sve strane leže prazne čahure od metaka, zelene od hrđe. Martin Alveston izlazi iz kamioneta i ne okrećući se prema Turtle, koja sjedi u kabini, uspinje se na trijem. Zvuk njegovih vojničkih čizama šuplje odjekuje na daskama. Krupan je i visok, odjeven u kariranu košulju i levisice. Otvara klizna staklena vrata dok Turtle čeka, slušajući smirivanje ugašenog motora. Potom ulazi za njime.

U dnevnoj sobi jedan je prozor prekriven metalom i centimetar i pol debelom pločom od iverice zakucanom za okvir, punoj

tragova metaka koji svi stoje toliko blizu jedni drugima da se čini kao da je netko ispalio šaku sačme u nju. Čahure svjetlucaju u razrovanoj iverici poput vode na dnu bunara.

Turtlein otac otvara limenku graha i isprazni je u zdjelu na starom štednjaku, pali šibicu o palac i prinosi je plinskom plameniku, koji isprva treperi, a potom se ustali, bacajući narančastu svjetlost na zidove od tamnog drva sekvoje, nelakirane ormariće, masne zamke za štakore.

Na stražnjim kuhinjskim vratima nema brave, samo rupe za kvaku, i Martin ih otvara udarcem nogom pa izlazi na nedovršeni trijem čijim rešetkastim okvirom mile gušteri, kroz koji vire kupine, menta i preslica, mekana i dlakava poput breskve, kiselkasta mirisa. Stojeći u raskoraku na rubovima okvira, Martin skida tavu s dasaka na kojoj ju je ostavio da je rakuni očiste lizanjem. Otvara vanjsku slavinu udarcem zahrđalog francuskog ključa i gura tavu od kaljenog željeza pod snažan mlaz, čupajući preslicu da njome izriba prljavije dijelove. Potom se vraća u kuhinju i spušta tavu na štednjak. Voda isparava glasno šišteći. Martin otvara maslinasto-zeleni hladnjak u kojem žarulja ne radi i iz njega vadi dva odreska omotana u smeđi papir, iz futrole o pojasu vadi nož Daniela Winklera¹ i prelazi njime preko traperica. Nabode jedan odrezak na vrh noža i prenese ga na tavu, pa isto napravi i s drugim.

Turtle sjeda na kuhinjski pult – grubo obrađene daske sekvoje zakucane čavlima čije su glave okružene tragovima od udarca čekićem. Uzima Sig Sauer iz hrpe praznih limenki i otvori spremište za streljivo da vidi je li puno. Podiže pištolj kao da cilja i okrene se prema Martinu vidjeti kako će reagirati. On stoji, oslobođen jednom svojom krupnom rukom na ormariće i nasmiješi se

¹ Daniel Winkler, američki majstor za izradu noževa. Nap. prev.

umorno, ne podižući pogled.

Kad je Turtle imala šest godina, rekao joj je da navuče prsluk za spašavanje kao zaštitu, upozorio je da ne dira prazne čahure kad ispadnu jer su vrele i počeo je učiti kako se rukuje Rugerom .22, sjedeći za kuhinjskim stolom, držeći pištolj pred sobom na smotanom ručniku. Djed je sigurno čuo pucnjeve vraćajući se iz trgovine s alkoholom, jer je došao u trapericama, frotirskom kućnom ogrtaču i u kožnatim papučama s resama, stao na vrata i rekao: – Kvragu, Marty! – Otac je sjedio pokraj Turtle, čitajući Humeovo *Istraživanje o načelima morala* i samo je okrenuo knjigu licem nadolje da se ne zatvori. – Idi u sobu, Kibble – rekao je i Turtle se uspela praćena škripanjem otvorenih stuba bez ruko-hvata, izrađenih od čvornatih dijelova sekvoje, od grana iskrivljenih od nebrige, raspucalih, punih vijuga što su polako gurale čavle van, toliko deformiranih da su se gotovo razilazile same od sebe. Njih dvojica nisu odmah progovorili; djed ju je pratio pogledom, Martin prelazio kažiprstom po zlatnim slovima na hrptu knjige. Ali ipak ih je čula, gore, ležeći na krevetu od iverice pokrivena vojnim vrećama za spavanje. – Kvragu, Martine, tako se ne odgaja žensko dijete – rekao je djed. Turtlein otac dugo nije ništa odgovorio. – Ovo je moja kuća. Ne zaboravi to, Daniele – rekao je naposljetku.

Odriske jedu u gotovo potpunoj tišini. Na dnu visokih čaša za vodu svjetluca pijesak što se slegao. Na stolu između njih stoji špil karata s džokerom na kutiji. Jedna je strana njegova lica iskrivljena u luđački cerek, druga obješena, namrštena. Turtle pojede i odgurne tanjur, praćena očevim pogledom.

Visoka je za četrnaest godina, mršava i nezgrapnih udova, širokih bokova i ramena, duga, tanka vrata. Najupadljivije na njoj

su oči; plave, oblika badema, istaknute na premršavu licu visokih, široko razmaknutih jagodica i nakrivljenih usta prevelikih zuba. Ružna je, zna to, i izgleda neobično. Kosa joj je gusta i plava, izbijeljena suncem. Koža joj je posuta pjegicama boje bakra. Dlanovi, unutarnja strana podlaktica i bedara prošarani su plavim korijenjem žila.

– Idi po listu riječi, Kibble – kaže Martin.

Odlazi do ruksaka po plavu radnu bilježnicu i otvara je na stranici s vježbama iz vokabulara koje je pažljivo prepisala s ploče. Martin spušta dlan na bilježnicu, privlači je preko stola. Čita popis riječi. – Upadljiv – kaže i pogleda je. – Ukoriti – čita riječ po riječ s liste. Potom kod jedne zastane. – Evo nas. Broj jedan. *Prazna crta* je volio raditi s djecom – okrene bilježnicu i gurne je prema njoj. Turtle pročitava.

1. _____ je volio raditi s djecom.

Čita listu u sebi, grčeviti nožne prste na parketu. Tata je promatra, ali Turtle ne odgovara. – *Sumnjivac*. Možda *sumnjivac* – kaže. Tata podigne obrve i Turtle na crtu napiše:

1. Sumnjivac je volio raditi s djecom.

Martin povuče bilježnicu preko stola i pregleda. – A sad – kaže – idemo na broj dva – i vrati joj bilježnicu. Turtle pročitava broj dva.

2. _____ da ćemo zakasnuti na zabavu.

Sluša ga kako diše kroz slomljeni nos i svaki joj je njegov udisaj nepodnošljiv jer ga *voli*. Promatra reakciju na njegovu licu, svaki detalj, misleći, riješi ovo, možeš ti ovo, droljo.

– Gledaj – kaže joj – gledaj – uzme olovku i odlučno prekrži *sumnjivac* dvjema crtama. Napiše *pedijatar*. Potom joj vrati knjigu i kaže: – Kibble, što je broj dva? Nedavno smo to ponovili. Pred nosom ti je.

Turtle gleda praznu crtu, svjesna da je ona najmanje važna od svega. Osjeća njegovo nestrpljenje u vlastitom umu. Martin prelomi olovku na dva dijela i spusti ih pred radnu bilježnicu. Turtle se nagne nad stranicu, misleći glupačo, glupačo, glupačo, glupa si za sve. Martin prijeđe prstima preko dvodnevne brade. – U redu – kaže. Umorno se nagne nad tanjur i prijeđe prstom preko krvavog soka od odreska na tanjuru. – U redu, nema veze – kaže i baci bilježnicu unatrag preko dnevne sobe. – Dobro, dosta za večeras, dosta je – koji je tebi vrag? – strese glavom. – Ne, nema veze. Dosta je. – Turtle sjedi bez riječi, zapetljana kosa pada joj na lice. Martin miče vilicu lijevo-desno kao da provjerava radi li.

Ispruži ruku i spusti Sig Sauer pred nju. Privuče špil karata preko stola i prebaci ga u drugu ruku. Ode do prekrivenog prozora, stane pred papirnate mete izbušene mecima, izvuče karte iz kutije, pronađe pik dečka i podigne ga do oka, pokazujući joj i lice i naličje i profil karte. Turtle sjedi dlanova spuštenih na stol, gledajući pištolj. – Ne budi mala kuja, Kibble – kaže. Stoji potpuno nepomično. – Baš si prava mala kuja. Želiš biti mala kuja, Kibble?

Turtle ustane, uspravi se, provjeri nišan. Zna da dobro drži pištolj kad nišan gotovo nestane, pretvori se u komad metala tanak poput papira – kad ga drži krivo, svjetlo se odbija od metala. Gleda kako se nišan pretvara u tu tanku metalnu crtu, misleći,

polako, polako, mala. Gledana preko nišana, karta je debela poput palca. Turtle polako pritišće okidač sile okidanja 20 N, udahne, izdahne i osjeti kako joj se dah usporava pa pritisne okidač. Puca. Gornja polovica karte zavrti se u zraku poput sjemena javora što u letu pada na tlo. Turtle ostaje nepomična, osim podlaktica što podrhtavaju od sile. Martin strese glavom, pokušavajući prikriti smiješak, prelazeći palcem preko usana. Potom izvuče drugu kartu i podigne je.

– Ne budi mala kuja, Kibble – kaže i čeka. Kad se ona ni ne pomakne, reče: – Jebote, Kibble.

Turtle palcem opipa čekić pištolja. Zna da će osjetiti kad bude pravilno držala pištolj i pokušava napipati taj osjećaj, gledajući nišan što mu prekriva lice, svjetlucavi zeleni tricij nišana veličine njegova oka. Na tren sve stane i Turtle nišani onamo kamo je misli vuku, njegovo plavo oko zamijeni tanki metal nišana na obzoru. Želudac joj se stegne i potone poput ribe što nestaje u mulju i Turtle se ne miče; stisak na okidaču slabi, a Turtle misli, sranje, sranje, ne gledaj ga, ne gledaj u njega. Ako je i vidi preko nišana, ničime to ne pokazuje. Turtle izoštri pogled i sad nišani u kartu, drhturavu i mutnu. Izdahne da uspori disanje i puca. Karta se ne pomakne. Promašila je. Vidi trag metka na daskama što prekrivaju prozor, milimetrima od njega. Zakoči pištolj i spusti ga. Čipka znoja na trepavicama muti joj pogled.

– A da probaš ciljati? – kaže.

Turtle se i ne pomakne.

– Misliš pucati ili ne?

Turtle ponovno otkoči pištolj i podigne ga od boka do oka, poravna ga, provjeri stoji li nišan ravno. Cijev stoji toliko mirno da bi na nju mogla spustiti uspravnu kovanicu. Karta, kojoj ne

vidi lice jer je svjetlo iza nje, jedva primjetno pomiče se gore-dolje. Sitno drhtanje odaje otkucaje Martinova srca. Ne gledaj ga, misli Turtle, ne gledaj ga u lice. Gledaj nišan, gledaj vrh nišana. U tišini nakon pucnja, Turtle pušta okidač i čuje *klik*. Martin okrene neoštećenu kartu u ruci i zagleda se u nju, okrećući je teatralno. – Tako sam i mislio – kaže i baci je na pod, vrati se do stola, sjedne nasuprot njoj, uzme radnu bilježnicu koju je bio spustio licem prema dolje, otvorenu, i nagne se nad nju. Na daskama prekrivenom prozoru iza njega meci su ostavili trag manji od kovanice.

Turtle stoji i gleda ga tri sekunde. Izbaci spremnik, izbaci metak iz cijevi i uhvati ga prstima, zatvori cijev, spusti pištolj, spremnik i metak na stol pokraj prljava tanjura. Čahure naprave krug po stolu, kotrljajući se glasno poput pikula. Turtle lizne prst i okrene stranicu. Stoji, čeka da je on pogleda, ali Martin ne diže glavu i Turtle pomisli, to je bilo to? Ode na kat, u svoju sobu zidovima prekrivenih tamnim, nelakiranim drvom. Kroz okvir i prečke prozora koji gleda na zapad uvlače se mladice otrovnog hrasta.

Te noći Turtle čeka na svojoj platformi od iverice, pokrivena zelenom vojnom vrećom za spavanje, slušajući štakore kako jedu ostatke hrane s tanjura u kuhinji. S vremena na vrijeme čuje *tok-tok-tok* kad koji štakor sjedne na tanjur i češe se po vratu. Čuje Martina kako hoda iz sobe u sobu. Na zidovima Turtleine sobe vise obješeni Lewis Machine & Tool AR-10, Noveske AR-15 i sačmarica Remington 870. Svako od tih oružja prikladno je za drugu vrstu primjene. Turtleina odjeća stoji uredno složena na policama, njezine čarape u škrinji u dnu kreveta. Jednom je ostavila deku nepospremljenu i Martin ju je spalio na dvorištu, govoreći: – Samo životinje gaze po svom domu, Kibble. Samo jebene životinje gaze po svom domu.

Ujutro Martin izađe iz sobe zakopčavajući remen na levisicama, a Turtle otvori hladnjak i izvadi karton jaja i pivo. Dobaci mu pivo. Martin ga otvori na rubu pulta jednom udarcem, stoji i pije. Košulja mu nije zakopčana na grudima. Trbušni mišići miču se dok pije. Turtle razbija jaja jedno po jedno na pultu, podiže ih u ruci, rastvara i izlijeva sadržaj u usta. Ljudske baca u kantu za kompost od dvadeset litara.

– Ne moraš sa mnom – kaže, brišući usta rukavom.

– Znam – kaže on.

– Ne moraš – ponovi ona.

– Znam da ne moram – kaže on.

Prati je do autobusne postaje; otac i kći hodaju utabanim stazama koje su napravile automobilske gume, pokraj busena visoke, šušlave trave. S obje strane ceste rastu bodljikavi grmovi čička, bez cvjetova. Martin drži pivo privijeno na grudi, a drugom rukom zakopčava kariranu košulju. Zajedno čekaju na ugibalištu obrubljenom crvenim tritomama i još uspavanim amarilisima. Iz šljunka raste kalifornijski mak. Turtle osjeća smrad morske trave što dopire s plaže pod njima, kao i plodni vonj estuarija dvadeset metara dalje. U zaljevu Buckhorn voda je blijedozelena, oko stijena uzdignutih iz mora ima bijele pjene. Dalje prema pučini more mijenja boju u blijedoplavu, identičnu boji neba. Crta obzora se ne vidi, oblaka nema.

– Pogledaj ti to, Kibble – kaže Martin.

– Ne moraš čekati – kaže ona.

– Pogled na nešto ovakvo dobar je za dušu. Pogledaš ocean i misliš, dovraga, kakav prizor. Proučavanjem mora čovjek se približava istini. Živiš na kraju svijeta i misliš da zbog toga znaš nešto o životu, da te pogled na ocean nečemu naučio. Godine prolaze, a

ti i dalje to misliš. Razumiješ me?

– Razumijem, tata.

– Godine prolaze, a ti misliš da se baviš važnim egzistencijalnim pitanjima, da samim činom promatranja zadržavaš prodor tame. A onda jednoga dana shvatiš da pojma nemaš što gledaš. Sve je to toliko čudno da ni um ne može pojmiti koliko i ne slični na što drugo, sve je to promišljanje bilo najobičnija taština i nijedna misao koja ti je ikada prošla glavom nije prišla ni blizu neobjašnjivosti, nepojmljivosti i ravnodušnosti svega. Čovjek gleda ocean godinama i misli da to nešto znači, a to ne znači *ništa*.

– Ne moraš me pratiti do busa, tata.

– Obožavam tu lezbu – kaže Martin. – I ona mene, vidi joj se u pogledu. Samo gledaj. Čista ljubav.

Autobus se približi, stenjući skrene oko podnožja brda Buckhorn. Martin se zločesto nasmije i podigne pivo da pozdravi vozačicu autobusa, golemu ženu u Carharttovom radnom kombinzonu i čizmama za drvosječe. Ona mu uzvratil smrknutim pogledom. Turtle uđe u bus i krene prolazom. Vozačica gleda Martina, koji sa smiješkom stoji pokraj ceste, držeći pivo uza srce, mašući glavom. – Vraška si ti ženska, Margery – kaže joj. Vraška ženska.

Margery zatvori vrata obrubljena gumom i autobus štucne pa krene. Turtle pogleda kroz prozor i vidi Martina kako diže ruku i maše joj. Sjedne na slobodno mjesto. Elise se okrene i nasloni bradu na naslon. – Tvoj stari je skroz ono... *cool* – kaže. Turtle pogleda kroz prozor.

Pod drugim satom, Anna šeće lijevo-desno pred razredom, crna kosa skupljena joj je u mokar rep. Iza katedre visi mokro surfersko odijelo, cijedi se u plastičnu kantu. Ispravljaju testove

iz vokabulara i Turtle se nagne nad papir. Igra se olovkom, pritišće joj vrh kažiprstom, vježbajući potezanje obarača samo tim prstom, bez pritiska sa strane. Djevojke sve imaju tihe, tanke glasove. Kad može, Turtle se okreće prema njima i čita im s usana.

– Julia – kaže joj Anna. – Možeš li, molim te, slovhati i definirati riječ „sinegdoha“? Potom je upotrijebi u rečenici.

Iako ispravljaju testove jedni drugima, iako pred sobom ima test druge učenice, kojoj se Turtle inače potajno divi i promatra je iskosa grickajući prst; iako je djevojka definirala *sinegdohu* urednim rukopisom, svjetlucavom tintom, Turtle ne zna odgovoriti. – S-I-IN – počne pa zastane, ne znajući se ispetljati iz tog labirinta.

– Teška je to riječ – kaže Anna nježno. – Julia, izgovara se *sinegdoha*. S-I-N-E-G-D-O-H-A. *Sinegdoha*. Želi li nam netko reći što znači?

Rilke, druga djevojka, puno ljepša, digne ruku. Usne joj oblikuju uzbuđeno ružičasto O. – Sinegdoha: stilska figura u kojoj se jedan dio govora uzima kao zamjena za veću cjelinu. Primjer: Kruna ne odobrava takvo ponašanje.

Ona i Turtle su zamijenile testove, pa Rilke recitira odgovor ne gledajući Turtlein test, koji je gotovo prazan. Odgovorila je samo na jedno pitanje. 1. *Sumnjati*. Ne vjerovati. Sumnjam da ću stići na zabavu.

Turtle ne zna što znači to da jedan dio predstavlja cjelinu. Njoj to nema nikakva smisla. Ne zna ni što znači *Kruna ne odobrava takvo ponašanje*.

– Izvrsno – kaže Anna. – Riječ ima grčki korijen, kao i jedna druga koju smo...

– O! – Rilke opet diže ruku. – Sintagma.

Turtle sjedi na plastičnom plavom stolcu, grickajući prst,

smrdeći po mulju iz potoka Slaughterhouse, odjevena u ispranu majicu kratkih rukava i traperice podvijenih nogavica. Vide joj se blijedi listovi, koža joj je suha. Pod jednim noktom na ruci ima hrđe i motornog ulja. Prsti joj mirišu prapovijesno. Voli utrljati motorno ulje u metal golim rukama. Rilke nanosi sjajilo na usta, jer već je gotova s ispravljanjem Turtleina testa: pokraj svake prazne crte napisala je uredni mali *x*. Gle ti tu drolju, misli Turtle. Gle ti tu drolju. Onkraj prozora, polje je prošarano barama, vjetar puše; iza polja leži poplavljeni kanal izdubljen u glini boje pepela, odmah iz njega počinje šuma. Turtle bi mogla odšetati u šumu i nikad je više ne bi našli. Ali obećala je Martinu da neće. Više nikad.

– Julia – kaže Anna. – Julia?

Turtle polako okrene glavu, sluša je.

– Julia, molim te, pazi – kaže Anna jako nježno.

Turtle kimne.

– Hvala – kaže Anna.

Kad zazvoni zvono za ručak, svi učenici ustanu odjednom, a Anna pride Turtleinoj klupi i spusti na nju dva prsta pa podigne kažiprst da joj da do znanja da je treba. Turtle gleda druge kako izlaze.

– Dakle – kaže Anna. Sjedne na susjednu klupu i Turtle, koja je mirna, pozorno je promatra i zna čitati osjećaje s lica, već zna što Anna misli: Anna odmjerava Turtle od glave do pete, misleći, sviđa mi se ova mala i ne znam kako da joj ovo kažem, kako da nešto postignem. Turtle je to neobično i čudno, jer ona Annu mrzi, nikad nije dala Anni razloga da je voli i ni sebe samu ne voli. Kurvetino, misli Turtle.

– Dakle – ponovi Anna. – Kako ti se činio test? – izraz lica

joj je i dalje nježan, ali sad i upitan. Mokri pramenovi kose ispadaju joj iz repa. – Julia? – kaže. Turtleinu uhu, naviklom za naglasak Zapadne obale, Annin istočnjački govor je hladan i umjetan. Turtle nikad nije bila južnije od rijeke Navarro ni sjevernije od Mattolea.

– Ha? – kaže Turtle. Predugo već šuti.

– Kako ti se čini test?

– Loše – kaže Turtle.

– Jesi li točno definirala koju riječ? – pita Anna.

Turtle ne zna što Anna želi od nje. Nije, ne; Anna zna da Turtle nije točno odgovorila ni na jedno pitanje. Na sva Annina pitanja postoji samo jedan odgovor: Turtle je beskorisna.

– Ne – kaže Turtle. – Nisam napisala definicije. Samo prvu rečenicu. *Sumnjam da ću stići na zabavu.*

– Što misliš, zašto? – pita Anna.

Turtle odmahne glavom. Ne želi odgovoriti i ništa je na to neće natjerati.

– Kako bi bilo – kaže Anna – da katkad ostaneš poslije sata i da zajedno proradimo definicije?

– Učim ja – kaže Turtle. – Ne znam bi li to pomoglo.

– Što bi pomoglo, po tvome mišljenju? – Anna je uvijek takva: postavlja pitanja, pretvara se da je sigurno odgovoriti na njih, ali nije. Nikad nije.

– Nisam sigurna – kaže Turtle. – Učim s tatom – i u tom trenu Turtle primjećuje da ju je Anna čudno pogledala, a zna i zašto: druge djevojke u Mendocinu ne zovu očeve *tata*. Najčešće ih zovu po imenu, a ponekad kažu i *otac*. – Prođemo riječi – nastavlja Turtle – i mislim da samo trebam više puta proći cijelo gradivo.

– Znači, misliš da samo trebaš ovome posvetiti malo više

vremena?

– Da – kaže Turtle.

– Kako učiš s tatom? – pita Anna.

Turtle šuti. Zna da mora odgovoriti, ali misli, oprez, oprez.

– Prođemo riječi skupa – kaže Turtle.

– Koliko dugo učite? – pita Anna.

Turtle primi prst jedne ruke drugom, kvrcne zglob i namršteno podigne pogled. – Ne znam... otprilike sat vremena?

Turtle laže. Na Anninu licu vidi da je pročitana.

– Govoriš mi istinu? – kaže Anna. – Učiš sat vremena svake večeri?

– Pa... – kaže Turtle.

Anna je promatra.

– Većinu večeri – kaže Turtle. Anna ne smije saznati da Turtle čisti pištolje pred kaminom dok Martin čeka, čitajući; da im lica obasjava svjetlost što bježi iz vatre, paluca po podu i potom nestaje kao da ju je pougljenjeno drvo uvuklo natrag u kamin.

– Morat ćemo o ovome s Martinom – kaže Anna.

– Čekajte – kaže Turtle. – Mogu slovkati *sinegdoha*.

– Julia, moramo razgovarati s tvojim ocem – kaže Anna.

– S-i-n-e-k – počne Turtle, ali zna da je u krivu, zna da je već pogriješila, a ionako nema pojma što slijedi. Anna je promatra vrlo hladno, ispitivački, i Turtle joj uzvratil pogled. Droljo jedna, misli. Zna da joj se ne smije suprotstavljati, da ne smije više ništa reći, da ih ne oda.

– U redu – kaže Turtle. – U redu.

Nakon nastave, Turtle ode u ravnateljjev ured i sjedne na klupu. Klupa gleda na referentov stol, iza kojeg je tajničin stol, a iza njega kratak hodnik što vodi do zelenih vrata ravnateljeva ureda.

Iza tih vrata, Anna govori: – Dave, ta mala treba pomoć, i to ozbiljnu pomoć, pravu pomoć, više nego što joj ja mogu pružiti. U razredu ima trideset učenika, pobogu.

Turtle sjedi i krcka prstima. Tajnica joj dobacuje kratke poglede pune nelagode preko zaslona računala. Turtle ne čuje dobro, ali Anna govori povišenim, uznemirenim glasom. – Misliš da ja s tim čovjekom želim razgovarati? Slušaj me, *slušaj* me... mizoginija, izolacija, oprez. To su sve *znaci*, Dave. Želim da ode na razgovor sa psihologom. Potpuno je izopćena, Dave, i ako tako nastavi, past će razred. Još uvijek može sustići vršnjake... da, znam da se trudim, ali moramo se i nastaviti truditi. A ako nešto tamo nije kako treba...

Turtle se želudac stegne. Isuse, misli.

Referentica glasno lupne papirima po stolu da ih poravna i ode niz hodnik, prema vratima. – Ravnatelj Green kaže nešto što uzruja Annu. – Nitko to ne želi? A zašto ne? Samo ti kažem da imamo raznih mogućnosti, ali ne, ne. Samo... – referentica stoji pred vratima. Pokuca i gurne glavu kroz vrata. – Julia je ovdje. Čeka oca.

Ravnatelj i Anna naglo ušute. Referentica se vrati za svoj stol. Martin otvori vrata ureda, pogleda Turtle i priđe. Referentica ga oštro pogleda. – Ne smijete... – možete, kaže, mašući papirima kako bi mu dala znak da smije k ravnatelju. Turtle ustane i krene za njim, prođe pokraj vrata i nastavi hodnikom. Martin pokuca na vrata i otvori ih.

– Uđite, uđite – kaže ravnatelj Green. Debeo je, ružičasta lica, krupnih, mekanih ružičastih ruku. Salo visi s njega, ispunjava mu kaki hlače. Martin zatvori vrata i stane pred njih. Glava mu dopire gotovo do do vratka. Karirana košulja djelomično mu je

raskopčana i vidi mu se ključna kost. Gustu smeđu kosu je svezao u rep. U džepu ima ključeve, koji su gotovo probili traper i naziru se kroz bijele niti. Čak i da ne zna da Martin ima pištolj, shvatila bi da ga nosi po tome kako je spustio košulju preko hlača, kako sjedi, ali ni ravnatelj Green ni Anna ne znaju. Ne znaju ni da je takvo što moguće i Turtle se pita je li moguće i obrnuto; ima li toga što je svima jasno, a njoj nije.

Ravnatelj Greene uzme zdjelicu punu pralina i pruži je prema Martinu, koji podigne dlan i odbije, pa prema Turtle, koja se ni ne pomakne. – Kako ide? – pita, spuštajući zdjelicu na stol.

– O – kaže Martin. – Bio sam ja i bolje. – Turtle misli, krivi odgovor, nisi smio tako odgovoriti, ali kako bi ti to znao, đubre jedno.

– A ti, Julia? Kako si ti?

– Dobro sam – kaže Turtle.

– Da, sigurno vam ovo je pomalo stresno – kaže ravnatelj.

– No?... – pita Martin, požurujući ga.

– Porazgovarajmo, dakle – kaže ravnatelj Green. Mlađe profesore smiju zvati po imenu, ali ravnatelj Green je stariji od svih, možda čak i dvadeset godina. – Od našega posljednjeg sastanka, Julia se nije popravila i zabrinuti smo za nju. Dio problema su Julijine ocjene. Čitanje s razumijevanjem joj nije na razini osmog razreda. Loša je na testovima. Ali veći problem... veći od njezinih ocjena... jest Julijin stav, mišljenje da škola nije mjesto za nju, da se ne osjeća ugodno. Mislimo da je Juliji potreban *osjećaj pripadanja*, da se mora dobro osjećati prije nego što bude mogla pokazati dobre akademske rezultate. To je naše mišljenje.

– Puno radim s Julijom i mislim da... – počne Anna.

Martin je prekine; nalakti se u stolcu i sklopi ruke. – Nadoknadit će ona sve – kaže.

Turtle se ukoči od iznenađenja, pomisli, što radiš? Želi da Martin pogleda Annu u oči, zna da on to može – gledaj je dok razgovaraš s njom, uvjeri je da je sve kako treba.

– Julia ima probleme u odnosima s djevojkama – nastavi Anna. – Mislili smo... možda bi mogla povremeno razgovarati s Mayom, školskom psihologinjom. Puno naših učenika cijeni njezine savjete. Vjerujemo da bi Juliji dobro došao prijatelj u školi, netko kome bi se mogla povjeriti.

– Julijin školski uspjeh ne ovisi o posjetima psihologu. Što treba napraviti da završi osmi razred? – Martin pogleda ravnatelja. Turtle hvata jeza i trudi se potisnuti je, jer možda je ona nešto krivo shvatila, a Martin nije. Što radiš, tata? misli.

– Martine, mislim da si nas krivo shvatio – kaže Anna. – Julia neće pasti razred zbog toga. Više nemamo sredstava za dopunsku preko ljeta, pa nitko neće pasti razred. Svima će biti dopušten nastavak školovanja. Ali ako Julia krene u srednju školu bez pravih prijatelja i s trenutačnim znanjem čitanja i sposobnošću učenja, loše ocjene joj ne ginu. Utjecat će joj na prosjek i na upis na fakultet. Zbog svega toga važno je da se ovim problemima pozabavimo sad, u travnju, kad je do kraja školske godine ostalo još dosta vremena. Zanima nas samo Julijina dobrobit i mislimo da bi razgovor s nekime jednom tjedno bio početak rješenja.

Martin se nagne naprijed i stolac pod njim zaškripi. Gledajući ravnatelja Greena u oči, raširi dlanove kao da pita, ako nema posljedica, koga vruga radimo ovdje?

Ravnatelj Green pogleda Annu. Pogleda je i Martin, kao da želi pitati zašto itko gleda Annu. Potom brzo okrene glavu, a ravnatelj Green pogleda njega. Martin misli da je ravnatelj glavni, da na njega mora utjecati. Martinu se Anna čini kao gnjavatorica bez

stvarne moći. Turtle nije jasno zašto je Martin tako zaključio. Ni u jednom od ovakvih razgovora Martin se nije dojmio ravnatelja Greena, zna Turtle. Njoj je jasno što ravnatelj misli. Zna da ima škiljavog sina s Downovim sindromom, da je ravnatelj već dulje od dvadeset godina, da Martin i on jednostavno ne govore istim jezikom. Nijedna Martinova riječ neće uvjeriti ravnatelja ni u što. Ovaj je sastanak puka formalnost: Turtle mora pokazati da joj je stalo do škole, Martin mora pokazati da cijeni njezine profesore, ali sve radi krivo; ne govori što bi trebao, gnjavi ravnatelja Greena kao što uvijek gnjavi ravnatelja Greena.

– Martine – kaže Anna. – Spremna sam pomoći Juliji na svaki način i učiniti *sve* što je potrebno da se spremna upiše u srednju školu, ali ne znam koliko mogu postići sama, bez Julijine suradnje. Nju škola kao da ne zanima.

– Gospodine Greene – kaže Martin, odgovarajući zapravo Anni. Ravnatelj Green se jako namršti, malo okrene u stolcu i nasloni prekrizene ruke na golemi trbuh. – Julijin uspjeh ne ovisi o posebnom tretmanu ili intervenciji školskoga psihologa. Stvar je jednostavna. Škola je dosadna. Živimo u uzbudljivim, strašnim vremenima. Svijet ratuje na Bliskom istoku. Količina ugljikova monoksida u atmosferi bliži se kritičnoj. Živimo usred šestog masovnog izumiranja. Još malo i nestat će nam nafte. Možda smo već i ostali bez nje, ali vadimo je štetnim metodama koje ugrožavaju zalihe vode na planetu. Koliko god vi tupili o ekologiji, veći na djece misli da čista voda teče iz slavine kao čarolijom. Nemaju pojma da se pod našim gradom nalazi prirodni rezervoar, da se prazni opasno brzo, da nemamo plan za dobivanje čiste vode kad se taj rezervoar isprazni. Većina njih ne zna ni da je posljednjih šest godina bilo najtoplije otkako bilježimo temperaturu. Čovjek

bi mislio da je budućnost važna, a moje dijete umjesto toga piše testove iz pravopisa. U *osmom razredu*. I vama je čudno što su joj misli negdje drugdje?

Turtle ga gleda, pokušavajući ga vidjeti onako kako ga vide ravnatelj Green i Anna. Kroz njihove oči, mrzi ga.

Ravnatelj Green gleda ga kao da je sve to već čuo, ali od drugih, uvjerljivije. – Pa sad baš, Marty – kaže – to i nije posve točno. Naši učenici posljednji test iz pravopisa pišu u petom razredu. Osmi razredi pišu testove iz vokabulara, iz riječi grčkog i latinskog korijena, koje valja naučiti da ih pripreme za razumijevanje i opisivanje svih fenomena koje si ti upravo spomenuo.

Martin bulji u ravnatelja Greena.

– Doduše, istina je da ih moraju znati i pravilno napisati – kaže ravnatelj Green.

Martin se nagne još naprijed i obris Colta 1911 stvori se pod košuljom na njegovim leđima. Koliko god se smireno držao, izgleda i snažno i prijeteće. Turtle vidi da su on i ravnatelj Green otprilike jednake težine, ali ravnatelj Green se prelijeva iz stolca, a Martin je čvrst poput zida. Njoj je jasno da je sastanak sazvan da Martin pokaže spremnost na suradnju. Martinu to nije jasno. – Ja mislim – kaže on – da bismo trebali prepustiti Juliji odluku o druženju s vršnjacima i odluku o zanimanju za školsko gradivo. Ona će sama znati što je najbolje za nju. Ne možete joj narediti da bude druželjubiva. Ne možete joj narediti da razgovara sa školskim psihologom i ne možete dosađivanje na satu zbog zamornog kurikulumu pretvoriti u problem. I zato ne želim ni čuti ni reći joj da joj treba poseban tretman. Jasno mi je da vas brine što se Julia ne uklapa u stroga školska pravila, ali mislim da joj to neuklapanje može samo biti od koristi, pogotovo kad vidim kakve

bezumne izazove postavljate pred učenike; besmislene testove iz pravopisa i besadržajne dječje knjige. Ipak, vaša je zabrinutost primljena na znanje i mogu vam obećati da ću pronaći vremena pomoći Juliji u učenju i podučiti je društvenim vještinama koje joj po vašemu mišljenju nedostaju. Za to ću naći vremena, svake večeri, pa i vikendom.

Ravnatelj Green pogleda Turtle. – Julia, što ti misliš o ovo-me? Želiš li razgovarati s Mayom?

Turtle sjedi kao skamenjena, stežući jednom rukom drugu, jedva se suzdržavajući da ne kvrcne prstima, otvorenih usta, gledajući čas tatu, čas Annu. Svi gledaju nju. – Anna mi pokušava pomoći – kaže – ali mislim da joj ja to ne dopuštam.

Svi su iznenađeni.

– Mislim – kaže Turtle – da se moram više truditi i malo više dopuštati Anni da mi pomogne, više je slušati. Ali ne želim razgovarati ni s kim.

Kad su gotovi, Martin ustane i otvori vrata Turtle. Zajedno hodaju do kamioneta, sjednu i sjede u tišini. Martin spusti ruku na paljenje i zamisli se, gledajući kroz prozor. – To je domet tvoje ambicije? – kaže. – Želiš biti nepismena mala pička?

Upali motor i izađe s parkirališta. Turtle u sebi ponavlja, *nepismena mala pička*. Shvati što je mislio u jednom mahu, kao kad nagnete limenku u kojoj se nešto bilo zaglavilo i sve istresete jednim potezom. Turtle ne razmišlja o svim dijelovima sebe, ne imenuje ih, ali Martin je u tome jako vješt; izgovori svoje i Turtle odjednom vidi tko je i što je i mrzi samu sebe. Martin mijenja brzine odmjerenim pokretima punim bijesa. Turtle mrzi sebe, mrzi taj nedovršeni dio između nogu, taj šuplji prostor. Krenu uzbrdo po šljunčanoj prilaznoj cesti i Martin se doveze do trijema,

parkira i ugasi motor. Zajedno se popnu na trijem, tata ode u kuhinju, uzme pivo iz hladnjaka i otvori ga udarcem o pult. Sjedne za kuhinjski stol i noktom čupka skorenu mrlju. Turtle klekne i nasloni se dlanovima na njegove izbljedjele levisice. – Oprosti, tata – kaže. Gurne dva prsta kroz istanjenu tkaninu, nasloni lice na unutarnju stranu njegova bedra. Martin okrene glavu od nje, držeći pivo palcem i kažiprstom, a Turtle očajnički smišlja što da radi, kako da ne bude nepismena mala pička.

– Ne znam ni što bih rekao – kaže on. – Čovječanstvo se ubija... polako, nezaustavljivo svi skupa pišaju u kadu u kojoj sjede, pišaju po svijetu samo zato što ne mogu pojmiti da svijet postoji. Onaj debeli i ona kurvetina ništa ne razumiju. Smišljaju pizdarije za vas kao za laboratorijske štakore i misle da je *to* svijet, da se svijet sastoji od školskih zadataka. Ali nije, ne zaboravi to nikad. Svijet je zaljev Buckhorn, svijet je udolina Slaughterhouse, a ta škola je – sjenka, smetnja. Ne zaboravi to. Ali moraš biti na oprezu. Ako posrneš, ako pogriješiš, odvest će te od mene. Što da ti kažem?... Ta je škola ništa ni s čim, ali moraš igrati po njihovim pravilima – gleda je kao da procjenjuje koliko je inteligentna. Potom spusti ruku i uhvati je za bradu. – Kakve se misli motaju po toj tvojoj glavi? – okreće joj glavu lijevo-desno. – Znaš li ti, Kibble – kaže naposljetku – koliko mi značiš? Svakog jutra kad ustaneš, spasiš mi život. Čujem tvoje nogice kako tapkaju stubama i pomislim, to je moja curica. Za nju živim – kaže i zamišljeno zašuti.

Turtle strese glavom, srce joj škripi od bijesa.

Te noći čeka, sluša, podigne hladnu oštricu džepnog noža na obraz. Otvara ga i zatvara bez zvuka, palcem pritišćući malu sklopku, hvatajući oštricu navrijeme da ne napravi *klik*. Čuje ga kako korača iz sobe u sobu. Turtle guli nokte nožem. Kad Martin

stane, Turtle zastane. Martin je u dnevnoj sobi, stoji. Turtle zaklopi nož polako, tiho. Pritisne nožne prste jedne noge petom druge. Martin se uspne stubama i podigne je i Turtle ga primi oko vrata, Martin je odnese niz stube i pronese kroz mračnu dnevnu sobu do svoje spavaće sobe, gdje Mjesec baca sjene na grubo obrađene, neokrečene zidove. Sjenke su čas jasne, čas mutne; voštani tamnozeleni listovi lupkaju po prozorima. Daske na podu su crne, nose ožiljke kao od sjekirice, nisu pravilno brušene i obrađene, a zidovi izgledaju poput crnih šavova što se otvaraju u nedovršenu podnu strukturu kuće kroz koju dopire miris starog drveća nalik na crni čaj, na kamenje iz potoka i duhan. Spusti je, grabeći joj prstima bedra; njezina se rebra šire i skupljaju sa svakim udahom; svaka udubina na koži crna je poput sjene, svaka izbočina bezgrešno bijela. Misli, hajde, želim to. Leži i iščekuje, gledajući kroz prozor, vidi male, mlade zelene češere johe, misli, ovo sam ja; ove ledene misli i krvava moždina u šupljim kostima bedara i dvostruke, blago zakrivljene kosti podlaktica. On se nadvije nad nju, kaže zadivljeno, hrapavim glasom: – Dovraga Kibble, dovraga. Spusti dlanove na plitke udubine nad njezinim bokovima, na njezin trbuh, na lice. Netremice ga gleda. – Dovraga – kaže on, provlačeći prste pune ožiljaka kroz njezinu gustu kosu, potom je okrene i ona leži potrbuške, čeka ga, i dok čeka, i želi i ne želi. Njegov dodir pali njezinu kožu i ona sve to gura u sakrivenu ogradu u svojem umu u kojoj je sve dopušteno, njihove dvije sjene na plahti, isprepletene. On prijeđe dlanom uz njezinu nogu, primi je za stražnjicu. – Dovraga, dovraga – kaže, spuštajući usta na izbočine duž njezine kralješnice, ljubeći svaku, glas mu je prigrušen. – Dovraga – kaže, i njezine se noge šire, stvara se otvor što ga prihvaća u crnilo nutrine i ona zna da on to vidi i prihvaća kao

istinu. Podigne njezinu kosu. Spusti je na jastuk, ogoli joj vrat. – Dovraga – kaže hrapavim glasom, dirajući prstima fine dlačice. Njezino je grlo naslonjeno na jastuk, puno krhkog mokrog lišća kroz koje prodire zimska voda, osjeća okus papra i bora, hrastova lišća i zeleni okus trave. On vjeruje da razumije njezino tijelo, koje izdajnički vjeruje isto to.

Kad on zaspi, ona ustane i sama hoda kućom, držeći ruku između nogu da zadrži vrelu sluz. Čučne u kadu, gledajući bakrene cijevi, polijevajući se hladnom vodom, kroz prste joj curi gruba paučina sperme koju ni hladna voda ne može rastjerati, kao da se zgušnjava. Stane pred keramički umivaonik i pere ruke, u ogledalu vidi očeve oči. Opere ruke, okrene bakrenu slavinu, zagleda se u taj napukli pogled, plave šarenice prošarane bijelim, crne zjenice što se stežu i šire same od sebe.